

رسانه‌های غربی و تفکر نقاد ما

سیدحسین امامی

ششمین نشست سراسری افق تحول رسانه ملی با عنوان «سیما در مسیر تحول» برگزار شد و در این مراسم متن پیام مقام معظم رهبری قرائت شد. ایشان در پیام کوتاهی به نکته مهمی اشاره و فرمودند به این شرح است: «... بی‌بدیل رسانه و تبلیغ را در پیکارهای کنونی جهان- که بیش از همیشه است - می‌دانید. امروز بی‌سروزی یک طرف را توانایی او در گرفتن و رساندن پیام و روایت او از واقعیت، رقم می‌زند؛ بسیار پیش و بیش از آنکه ابزارهای نظامی وارد میدان شوند و در آن اثر بگذارند. ما در این عرصه مهم باید دقت و تلاش و ابتکار خود را مضاعف کنیم.»

دهه هاست که در مورد اهمیت و نقش بی‌بدیل و تأثیرگذار رسانه صحبت می‌شود، اگرچه امروزه این نقش از صدا و سیما به عنوان بزرگترین و همه گیرترین رسانه خصوصاً در کشورهای در حال توسعه به شبکه های اجتماعی، پیام رسانها و ... رسیده است. چگونه رسانه می تواند واقعیت ها را وارونه جلوه دهد؟ چگونه رسانه می تواند چنان تأثیرگذار باشد که بسیار پیش و بیش از آنکه ابزارهای نظامی وارد میدان شوند و در آن اثر بگذارند؟ رسانه می تواند اغواگر باشد. برای توضیح بیشتر در این باره خوانندگان را به ذکر مثالی دعوت می‌کنم همه ما فیلمها و سریالهایی مختلفی را دیدیم، بازیگران مشهوری هستند که در فیلمهای مختلف در نقشهای متفاوت به ایفای نقش می پردازند، حتی گاهی اتفاق افتاده که شخصی در فیلم یا سریالی در یک شبکه تلویزیونی در نقشی به بازیگری می پردازد و همان شخص در فیلمی دیگر در نقشی دیگر هنرنمایی می کند و با فاصله چند ساعته ما به نمایش این فیلمها می نشینیم.

سوال این است که چگونه ما به عنوان مخاطب این نقشهها را قبول و بساور می کنیم، با شخصیت اول همزادپنداری می کنیم، لمان می سوزد، با او گریه می کنیم، با او اظراب و استرس می گیریم، با او فرار می کنیم، با او راه می رویم و ... در صورتی که می دانیم اینتنها یک بازیگر است و مثلاً اگر در نقش یک جراح ایفای نقش می کند، اصلاً سررشته و تخصصی در این امر ندارد، اگر خلبان هواپیماست ممکن است همه ایفای نقشه در استودیو و به شکل ماهرانه و خلاقانه ای با تدوین و گرافیک و ... با رایانه های قوی انجام شده باشد و اصولاً نه تنها واقعی نیست حتی در لوکیشن واقعی هم انجام نشده باشد اما ما این نقشه را می پذیریم و باور می کنیم. این خاصیت رسانه است که ما را با خود همراه می کند.

شبهه همین وضعیت در اخبار و مستندها و روایتهای دیگر رسانه ها هم وجود دارد، رسانه ها می توانند واقعیت ها را وارونه نشان دهد، برنده را بازنده و بازنده را برنده نشان دهند. حق را باطل و باطل را حق جلوه دهند، البته این امر به قدرت و مهارت خبرنگاران، تهیه کنندگان و کارگردانان برمی گردد. اگر سیاست رسانه ای باشد که بخواهد باطل را حق معرفی کند، با ترفندهایی می تواند این کار را انجام دهد. به قول معروف آندرو حوبس دروغ می گویند که خودشان هم باورشان می‌خورد.

امروزه رسانه های مختلفی در جهان غرب و حتی در کشورهای همسایه هستند که به خاطر دشمنی با گروه و جریان و یا ملتی حاضرند به هر کار نادرستی دست بزنند، حاضرند که به قول معروف ما مسلمانها آخرت خود را به دنیا بفروشند و به بهای خراب کردن آن دست دادن آخرت، دنیا و منافع دنیوی به دست آورند. همین وضعیت را در چند سال اخیر خصوصاً در وقایع سوریه، غزه و لبنان مشاهده کردیم و به همین واسطه کامیابی هایی هم به دست آوردند. شبیه همین عملکرد را می توان در عرصه عملیات انتحاری داعش و ... دید، چنان ایدئولوژی و افکار و عقاید در مغز و دوشمنان رسوخ انده شده که حاضرند برای آن جان دهند. لویی آلتوسر، فیلسوف فرانسوی در مفهومی به نام آپاراتوس مسائلی را مطرح می کند که برای فهم این پدیده‌ها می توانیم از آن کمک بگیریم. مفهوم آپاراتوس به ابزارها و سازوکارهایی اشاره دارد که ایدئولوژی از طریق آن در جامعه منتشر و بازتولید می‌شود. به عبارت دیگر، آپاراتوسها، نهادها و ساختارهایی هستند که ایدئولوژی حاکم را حفظ و تقویت می‌کنند و افراد را به پذیرش آن سوق می‌دهند. به همین ترتیب رسانه‌ها نیز با انتشار اخبار، فیلمها و برنامه‌های تلویزیونی، ایدئولوژی حاکم را در جامعه منتشر می‌کنند و افراد را به پذیرش آن سوق می‌دهند. با درک مفهوم آپاراتوس، می‌توانیم نحوه عملکرد ایدئولوژی در جامعه و تأثیر آن بر زندگی افراد را بهتر بفهمیم. این مفهوم به ما کمک می‌کند تا بفهمیم چگونه نهادها و ساختارهای اجتماعی، باورها و رفتارها ما را شکل می‌دهند.

حال سؤال آخر ما در این مجال این است که چگونه می توانیم از جنبه‌ی هژمونی آپاراتوس رهایی یابیم؟ تنها راه داشتن مهارت تفکر نقاد است. فکر نقاد یا تفکر انتقادی، فرآیند فکری است که به ما کمک می‌کند تا اطلاعات را به صورت عمیق و منطقی تحلیل و ارزیابی کنیم، به جای اینکه صرفاً آنها را بپذیریم. این نوع تفکر شامل توانایی‌هایی مانند تحلیل، تفسیر، استنتاج، جست‌وجو و خودتنظیمی است.

ارزیابی، استنتاج، تفکر نقاد به هر زمان دیگری اهمیت دارد. هر روز با حجم زیادی از اطلاعات از منابع مختلف روبرو می‌شویم که برخی از آنها ممکن است نادرست، گمراه کننده یا حتی مغرضانه باشند. تفکر نقاد به ما کمک می‌کند تا این اطلاعات را غربال کنیم و به فهم درست از مسائل برسیم. با تقویت تفکر نقاد، می‌توانیم به فهم درست‌تری از جهان برسیم، تصمیمات آگاهانه‌تری بگیریم و زندگی موفق‌تری داشته باشیم. ■ الف

بازدید رئیس جمهور از دانشگاه جامع امام حسین(ع)

رئیس جمهور با حضور در دانشگاه جامع امام حسین (ع) ضمن بازدید از دانشکده‌ها، پژوهشکده‌ها و مراکز راهبردی، علمی و فناوری این دانشگاه، در جریان آخرین اقدامات، فعالیت‌ها و دستاوردهای این دانشگاه در بخش‌های مختلف صنعتی، کشاورزی، دفاعی، انرژی، فنی و مهندسی، هوش مصنوعی و علوم شناختی قرار گرفت.

مسعود پزشکیان دیروز در دانشگاه جامع امام حسین (ع) رفت و پس از ادای احترام به یادمان شهیدای انقلاب اسلامی و جبهه مقاومت، با حضور در جمع رئیس، معاونین و برخی استادان این دانشگاه در جریان روایت پیشرفت الگوی دانشگاه تراز اسلامی قرار گرفت.

در این مراسم رئیس دانشگاه امام حسین (ع) در گزارشی به بیان مسئله اسلامی شدن دانشگاه‌ها و ارائه روایت

پیشرفت الگوی دانشگاه تراز اسلامی در قالب مولفه‌های تحولی شامل جهت‌دهنده، سرمایه انسانی و استاد، دانشجو، دوره رشته متن و محتوا، علم و پژوهش و نوآوری، فضا و محیط و سازماندهی و تعاملات ملی و بین‌المللی مبتنی بر منظومه فکری حضرت امام (ره)، رهبری معظم انقلاب و پزشکیان درباره دانشگاه تراز پرداخت. رئیس جمهور سپس از تعدادی از دانشکده‌ها و پژوهشکده‌های دانشگاه جامع امام حسین (ع) از جمله دانشکده و پژوهشکده فرهنگی و تولید قدرت نرم، دانشکده و پژوهشکده مدیریت و برنامه‌ریزی راهبردی، دانشکده و پژوهشکده اقتصاد مقاومتی، پژوهشکده آینده‌پژوهی و حضرت ولیعصر (ع)، اندیشکده کشاورزی، محیط زیست و منابع طبیعی اندیشگاه عالی تجربه‌نگاری، پژوهشکده و دانشکده پادفاند غیرعامل و دانشکده و پژوهشکده هوش

مصنوعی و علوم شناختی بازدید کرد. وی در جریان بازدید از دانشکده‌ها و پژوهشکده‌های دانشگاه امام حسین (ع)، ایجاد میزهای احصاء و حل مسئله را از جمله اقدامات خوب و مثبت صورت گرفته در راستای مسئله محور شدن و مشارکت و نقش آفرینی دانشگاه‌ها در حل مسایل و مشکلات کشور دانست و در ادامه ضمن تأکید بر لزوم ارزیابی برون دادهای آموزشی در برخی حوزه‌ها در این دانشگاه و میزان اثرگذاری آن بر دانشجویان در پیگیری و حل مسایل کشور، نحوه انتخاب و اساتید دانشگاه و میزان اشراف و تسلط آنها به موضوعات و مسایل مربوطه را جویا شد.

رئیس جمهور در جریان حضور خود در دانشگاه جامع امام حسین (ع) همچنین از بشارک علم و فناوری، مرکز رشد شرکت‌های دانش بنیان، مرکز علم و فناوری ملی

سخنگوی سپاه پاسداران :**شهرهای موشکی زیر زمینی و پهپادهای جدید رونمایی می شود**

مراحل مقدماتی آزمایش پدافند هوایی سپاه در حوالی سایت هسته‌ای نطنز تحت مدیریت پدافند هوایی خاتم‌الانبیاء در حال انجام است که بخش هایی از مراحل اصلی آن در روزهای آینده انجام می شود.

سخنگوی سپاه افزود: آزمایش بزرگ امنیتی نیروی زمینی سپاه در غرب کشور در حال برگزاری است که نشان تحرک سریع نیروهای ویژه برای جابه جایی از یک نقطه به نقطه برای دفاع سرزمینی است.

ثانی از برگزاری مجموعه آزمایش های اقتدار شامل آزمایش مشترک اقتدار پدافند هوایی و اقتدار نیروی زمینی سپاه و نیروی هوافضای سپاه و نیروی دریایی سپاه و سازمان بسیج در شش استان کشور خبرداد.

وی با بیان اینکه در کنار آزمایش اقتدار پیامبر اعظم رونمایی از بخش های جدیدی از شهرهای موشکی و پهپادی نیروی هوافضای سپاه توسط فرمانده کل سپاه را خواهیم داشت، اظهار کرد: در آزمایش اقتدار پیامبر اعظم نیروی دریایی از دو شهر زیرزمینی موشکی و شناوری در جنوب کشور رونمایی خواهد شد.

سخنگوی سپاه با اعلام اینکه رونمایی از پهپاد های نسل جدید و منحصر به فرد در دنیا را خواهیم داشت، گفت: از ۲۹ دی ماه تا ۴ بهمن آزمایش بزرگ اقتدار دریایی در خلیج فارس برگزار می شود. آزمایش کنترل تردد هوشمند در تنگه هرمز با حضور بیش از ۳۰۰ شناور نظامی و پهپاد در ۲۲ دی ماه برگزار خواهد شد.

وی ادامه داد: بزرگ ترین آزمایش دریایی با حضور ۲ هزار فرود شناور نظامی و مردمی بخش دیگر آزمایش اقتدار پیامبر اعظم در ۸ بهمن ماه برگزار خواهد شد.

ثانیی همچنین خاطر نشان کرد: بخش دیگری از آزمایش‌ها الحاقی ناو شهید بهمن باری یکی از مهم ترین پروژه های قدرت ساز نیروی دریایی سپاه و ناو شهید رئیسعلی دلواری خواهد بود. ناو اقیانوس بیهای شهید بهمن باقری قابلیت دریانوردی در اقیانوس ها و قابلیت نشست و برخاست هواپیما بدون سرنشین را دارد. ناو شهید رئیسعلی دلواری چهارمین فرود از نواحی کلاس شهید سلیمانی است که هم زمان با آزمایش اقتدار دریایی رونمایی می شود.

سخنگوی سپاه پاسداران انقلاب اسلامیدر ادامه تصریح کرد: نیروی دریایی سپاه در آزمایش مرکب اتحساد، در دهه اول اسفند با نیروی دریایی ارتش و چند کشور حوزه خلیج فارس آزمایش مرکب برگزار می‌کند. آزمایش اقتدار پیامبر اعظم نیروی دریایی سپاه در ۸ و ۱۶ بهمن هم زمان با بسیج دریایی برگزار می‌شود.نیروی زمینی سپاه آزمایش دفاعی و امنیتی و اقتدار خود را در کرمانشاه و خوزستان توسط دو قراارگاه نجف و کرپلا برگزار می کند. آزمایش مشترک پهپادی نیروی زمینی و هوافضای سپاه برگزار می شود.نیروی زمینی سپاه توانمندی ارتقاء یافته خود را مبتنی بر تجربا و دستاورد های نوین با بهره گیری از تجهیزات ترانس جری شده عملیاتی می کند.

وی در ادامه بیان کرد: آزمایش بزرگ ۱۱۰ هزار نفری با حضور افسار مختلف جامعه در تهران بزرگ جمعه ۲۱ دی ماه برگزار می شود. آزمایش ۱۱۰ هزار نفری در تهران اعلام آمادگی بسیجیان پایتخت برای مقابله با تهدیدات دشمن است. این آزمایش یک آزمایش فرهنگی و رزمی است. پیام آزمایش آمادگی همه بسیجیان برای مقابله با هر نوع تهدیدی است. برگزاری آزمایش بزرگ بسیجیان پیام مهم دیگری برای دشمنان دارد تا متوجه خروش مردمی در ایران باشند. حضور جوانان و نوجوانان برای قدرت نمایی توان بسیج در عرصه های مختلف است. بسیج اصلی ترین الگو قدرت ساز و تغییر دهنده معادلات قدرت، سخت و شکست ناپذیر است.

داستان چیست؟**۴ نکته درباره رفتار غیراخلاقی با وزیر خارجه**

این نوع ورود به مباحث مربوط به آبروی افراد و مسائل شخصی که عمدتاً با افتراها و دروغ‌ها یا اطلاعات ناقص و جهت‌دار نیز همراه است، در واقع آبروریزی از خود رسانه است.

به تازگی برخی اکانت‌های مجازی و بعضی سایت‌های خبری تئورسی از وزیر خارجه و همسر ایشان منتشر و مسائلی را درباره موضوعات شخصی خواندگی او مطرح کرده است.

بعد از انتشار این خبر، در فضای مجازی شایعاتی درباره زندگی این شخصیت منتشر شد؛ البته آقای محمدحسین رجبریان مشاور وزیر خارجه سعائتی پیش در این باره توضیحاتی منتشر و تأکید کرد که: "در رابطه با بداخلاقی‌هایی که یکی دو روز است افرادی علیه وزیر امور خارجه و خانواده ایشان شروع کرده‌اند، با اطلاعاتی که بنده دارم، خانم آرزو احمدوند همسر دوم آقای عراقچی پس از جدایی از همسر قبلی ایشان است. این ازدواج بیش از ۶ سال قبل صورت گرفته و ثمره آن یک دختر سه سال و نیمه است. ضمناً هیچکدام از اعضای خانواده وزیر خارجه صفحه‌ای در فضای مجازی ندارند. خانم احمدوند خانه‌دار است و در هیچ کجا شاغل نیست. انتشار عکس و صفحات ساختگی یا با نام‌های مشابه کاری غیر شرعی و غیراخلاقی است. ان‌الله یدافع عن الذین امنوا...". بررسی‌های تنظیم نیز از صحت مطالب منتشر شده توسط آقای رجبریان حکایت دارد. آقای عراقچی سال‌ها پیش (حدود ۱۰ سال قبل) از همسر پیشین طلاق گرفته و بعد از گذشت چند سال از آن، با همسر فعلی خود ازدواج می‌کنند. خانواده همسر پیشین نیز برخلاف بسیاری از جدایی‌ها هنوز سید عباس عراقچی را فرزند خود می‌دانند و با او رابطه‌ای عاطفی و احساسی دارند و حتی برخی او را به جمع خانوادگی خود دعوت می‌کنند. اما درباره این اقدامات غیراخلاقی که طی روزهای گذشته صورت گرفته چند نکته مطرح است:

۱- اصل برخی ادعاهای غیراخلاقی درباره ایشان ساختگی، کذب و مصادق افتراست. و فارغ از اینکه آیا نیت و سزاماندهی پشت آن است یا خیر (که در ادامه به آن هم خواهیم پرداخت)، این نحو ورود به زندگی خصوصی افراد، آنهم با ادعاهای جعلی و افترا، مصادق بزرگترین کارهای غیراخلاقی است که هم به لحاظ اجتماعی باید محکوم شود و هم از نظر حقوقی می‌تواند مورد رسیدگی‌های جدی قرار بگیرد.

اینکه برخی ها نشان حزب الهی بر روی خود بزنند و چنین کارهای غیر اخلاقی را نشر دهندخود نقض غرض است و دیگر نمی‌توان به آنها حزب الهی گفت.

۲- اگرچه امروز اثبات شده است که تعداد قابل توجهی از اکانت‌هایی که با عناوین و ظواهر مختلف در فضای مجازی فعالیت داشته و به این نحو اقدامات می‌انجام می‌کنند، پشت صحنه‌های بیرون از کشور دارند، اما در این ماجرای عجیب و غریب، برخی رسانه‌های درجه چندم بدنام هم مشارکت داشتند. این پایگاه‌ها صرفاً نام رسانه را با خود حمل می‌کنند و بعضی از آنان به درست یا غلط در بین برخی اهالی رسانه به زردان سرگردند رسانه‌ای و باج‌گیران معروف هستند. رسانه‌هایی که ادعاهایی درباره افراد مطرح و سپس سعی می‌کنند که از آنها امتیازگیری کنند.

این نوع ورود به مباحث مربوط به آبروی افراد و مسائل شخصی که عمدتاً با افتراها و دروغ‌ها یا اطلاعات ناقص و جهت‌دار نیز همراه است، در واقع آبروریزی از خود رسانه است و در این بین رسانه‌های عمومی باید با موضع‌گیری علیه این نوع اطلاع‌رسانی از حیثیت رسانه دفاع کنند. ضمن اینکه ورود مدعی‌العموم هم به دلیل عمومی‌بودن جنبه‌ی جرم به نظر می‌رسد که موضوعیت دارد.

هم به نظر می‌رسد آنهایی که به این خبرها می‌دانند و نام رسانه بر روی خود گذاشته اند به حداقل موازین اخلاقی سیاسی و رسانه ای پایبند نیستند و باید نسبت به فعالیت آنها و خیرخواه بودنشان تشکیک کرد.

۳- اگر سنال گذشته کسی از «موقعیت حساس کنونی» سخن می‌گفت، شاید به کیشله گویی متهم می‌شد، اما امروز دیگر برای همه مبرهن است که منطقه و ایران در وضعیت حساسی به سر می‌برند؛ یکی از وجوه اصلی موثر در موقعیت ایران، حتماً وزیر خارجه است و عملکرد شجاعانه، میدانی و فعالانه آقای عراقچی طی ماه‌های گذشته با همراهی و حمایت بخش عمده‌ای از نیروهای سیاسی دلسوز کشور، با سلیاق مختلف سیاسی، اعم از اصولگرا و اصلاح‌طلب و دیگران، همراه بوده است.

از طرف دیگر، به حاشیه کشاندن وزارت خارجه و درگیر کردن آن با برخی همه‌جمله‌ای بی‌جهت رسانه‌ای، حتماً بیش از همه به سود مهم‌ترین دشمن فعلی ایران در منطقه، یعنی رژیم صهیونیستی است. آیا نمی‌توان این گمانه را مطرح کرد که طرح‌افکنی‌های از این دست، یعنی وارد کردن وزارت خارجه به حاشیه‌هایی که صرفاً اقدامات دیپلماتیک اساسی به نفع جبهه مقاومت و علیه رژیم صهیونیستی را با مکت‌ها و یا بدعغه‌های –هرچند کم اهمیت- جانبی همراه می‌کند، می‌تواند با عاملیت یا حداقل همراهی سروسری‌های خارجی دشمن هم همراه بوده باشد و آنها اگر هم شروع کنند نباشند، دست کم از وسط ماجرا علاقمندند که به آن بدمند و مسئله را گسترش دهند؟ آیا نباید نهادهایی که به این حوزه ارتباط مستقیم پیدا می‌کنند، از امنیتی تا قضایی، به مسئله ورود جدی‌تری کنند؟ از نهادهای امنیتی و قضایی انتظار می‌رود نسبت به این موضوع ورود جدی داشته باشند چون دیگر بحث یک نفر به نام سید عباس عراقچی مطرح نیست بلکه بحث جایگاه وزیر امور خارجه است.

۴- برخی گروه‌های سیاسی که آقای عراقچی را رقیب –برون گفتنی یا برون گفتنی- خود می‌دانند ممکن است تصور کنند که این حواشی به سود آنهاست؛ به این معنا که یا عملاً به نفع ادعاهای کلی آنها دربارہ رویکرد وزارت خارجه است و یا اینکه مثلاً فرصتی برای تضعیف وزیر به آنان می‌دهد تا خود یا دوستانشان را جایگزین او کنند. قطعاً نقد رویکردهای وزارت خارجه، در هر دوره‌ای، اگر با نیت درست باشد، بلاشکال است، اما اگر یک یا چند گروه سیاسی تصور کنند که از چنین ماجراهایی هم می‌توانند بوی کباب بشنوند، قطعاً نقض غرض و نشستن بر سر شاخ و بن بریدن است. فضای سیاست اثر آلوده به افترا و اقدامات غیراخلاقی شود، قطعاً آنچه بیش و پیش از همه می‌بازد منافع ملی و بستر فعالیت سیاسی اخلاقی همه‌ی سلیاق سیاسی و مردم است، بنابراین همه‌ی گروه‌ها باید چنین مسائلی را محکوم کنند.